

ЗЛОЧИН У БЈЕЛОВЦУ, СИКИРИЋУ И ЛОЗНИЦИ

ОПШТИНА БРАТУНАЦ – 14.12.1992. ГОДИНЕ

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ И ЕТНИЧКИ САСТАВ СТАНОВНИШТВА БРАТУНЦА

Општина Братунац се налази у источном дијелу Босне и Херцеговине. Граничи се са општинама: Зворник, Власеница и Сребреница. Површина општине износи 293,05 km². Општина је била састављена од 13 мјесних заједница : Бјеловац, Бљечева, Братунац, Факовићи, Глогова, Хранча, Коњевић Поље, Кравица, Осамско, Подчауш, Суха, Вољевица и Жлијебац. У овим мјесним заједницама су се налазила следећа насељена мјеста : Абдулићи, Бањевићи, Биљача, Бјеловац, Бљечева, Бољевићи, Брана Бачићи, Братунац, Дубравице, Факовићи, Глогова, Хранча, Јагодња, Јакетићи, Јелах, Јежештица, Јошева, Коњевићи, Красановићи, Кравица, Липеновићи, Лозница, Магашевићи, Михаљевићи, Млечва, Мратници,

Географски положај општине Братунац

Оченовићи, Оправдићи, Пирићи, Побрђе, Побуђе, Подчауш, Полом, Раковац, Реповац, Сикирић, Слапашница, Станатовићи, Суха, Шиљковићи, Тегаре, Урковићи, Витковићи, Вољавица, Вранешевићи, Загони, Залужје, Запоље, Жлијебац.

Према резултатима пописа из 1991. године у Братунцу је живјело 33.619 становника, националну структуру су чинили: Срби 11.475 (34,1%), Хрвати 40(0,1%), муслимани 21.535 (64,1%), Југословени 223 (0,7%), Остали и непознато 346 (1%)¹. Срби су чинили већину у 27 насеља, муслимани у 23 насеља.

Резултати пописа становништва 1991. године

Према резултатим пописа из 2013. године у Братунцу живи 20.340 становника, националну структуру чине: Срби 12.350 (60,6%), Хрвати 33 (0,2%), Бошњаци 7.803 (38,4%), остали и непознато 154 (0,8%)². Срби чине већину у 30 насеља, Бошњаци у 19 и једно насеље је ненасељено.

Бјеловац, Сикирић и Лозница су три села која се налазе у општини Братунац. Бјеловац и Лозница су били већински српска насеља, док су у Сикирићу незнатну већину имали муслимани. Површина Бјеловца износи 1 km². Према попису из 1991. године, Бјеловац је имао укупно 290 становника и то

¹ Доступно на: <http://www.statistika.ba/?show=12&id=20052>, посјеђено 08.05.2021. године. ² Исто.

Срба 231 (79,7%) и муслимана 59 (20,3%). На попису из 2013. године, Бјеловац је имао 207 становника, од чега је 205 Срба и два Бошњака. Јужно од Бјеловца се налази село Сикирић, а његова површина износи 4,13 1 km². Према попису из 1991. године, Сикирић је имао 442 становника, од којих је Срба 201 (45,5%), муслимана 240 (54,3%) и један остали. На попису из 2013. године, Сикирић је имао 122 становника и то Срба 75 (61,5%) и Бошњака 47 (38,5%). Лозница се налази јужно од самог урбаног језгра Братунца и источно од насеља Поточари у општини Сребреница. Површина села Лозница износи 3,09 km². Према попису становништва из 1991. године Лозница је имала укупно 156 становника, од чега је етнички састав становништва изгледао овако: Срби 132 (84,6%), муслимани 22 (14,1%) и остали двоје (1,3%). Лозница, према попису становништва из 2013. године, има 12 становника и то осам Срба и четири Бошњака.²

ОПИС ДОГАЂАЈА

Ратна дејства на подручје општине Братунац су се ширила брже и интензивније у односу на друга подручја у БиХ. Од априла 1992. године стао је нормалан живот становника општине Братунац и од тада је рат постао њихова свакодневица. Српско становништво из братуначких села било је у страху да их рат не дочека неспремне као што је то био случај у Другом свјетском рату, те да се не понове страдања из тог рата. С тим у вези, још у рано прољеће 1992. године, скоро свако српско село је организовало сеоске страже које су за циљ имале одбрану села од могућих упада муслиманских оружаних формација. На тај начин су се организовали и мјештани Бјеловца, Сикирића и Лознице и то из разлога што је Лозница била окружена муслиманским селима, а једино српско село на које се ослањала био је Бјеловац. Иза Бјеловца се налазила ријека Дрину, односно Србија, те је стога становништво овог села било мирније, сматрајући да ће, уколико дође до напада, моћи прећи Дрину и отићи у Србију. У Сикирићу су муслимани, према попису становништва из 1991. године, били незнатна већина.

Бјеловац је село које се налази на лијевој обали Дрине, а са јужне стране граничи са селом Сикирић и са Лозницом³. С друге стране села Бјеловца су велики планински вијенци и село се тако нашло између њих и ријеке Дрине. Бјеловац обухвата и заселак Куњерац, који се налази на брду.⁵ О формирању сеоских стража у Бјеловцу детаљно је говорио Славољуб Ранкић свједочећи пред⁴ МКСЈ у предмету против *Насера Орића*. Он је у свом исказу навео: „На почетку смо чували страже испред својих кућа, свака особа испред сопствене куће. Касније смо удружили снаге и имали неколико кућа за једног стражара. Тако би, на примјер, вечерас било нас двоје из ових кућа, а сутрадан друга двојица мушкараца из неких других кућа, тако да бисмо добили на времену. Тако смо организовали сеоске страже.“⁶

² Исто.

³ У пресуди МКСЈ у предмету *Насер Орић*, као и у изјавама свједока, наводи се Лозничка Ријека. Међутим, то је један заселак у оквиру села Лозница.

⁴ Пресуда Претресног вијећа МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T од 30.06.2006. године, пар. 647. ⁶ Транскрипт свједочења Славољуба Ранкића пред МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T, од 01.12.2004. године, стр. 2298.

Даље у исказу, Ранкић објашњава да су имали 15 стражарских мјеста у Бјеловцу и Сикирићу, а на тим мјестима је обично било четири до пет људи. Занимљив је и детаљ да су до поноћи стражу чували млађи људи, а од поноћи до јутра старији. То је рађено из разлога што су млађи жељели да спавају док су старији навикли на рано устајање и велики дио њих је имао проблеме са сном, тако да су могли остајати будни током ноћи. Такође, он наводи да мјештани нису добили никакве униформе, него да је свако носио оно што је имао. Неки од мјештана су имали униформе ЈНА, док је већина била у цивилу.⁵

О сеоским стражама говори и Душан Петровић: „Када је почео рат у бившој БиХ, муслимани су почели са оружаним провокацијама у мом селу Бјеловцу, па смо ми били принуђени да организујемо страже ради самоодбране, у чему сам и ја учествовао.“⁶

Поред њих и Богдана Илић је свједочила о нужности формирања сеоских стража у Бјеловцу, али и осталим српским селима у околини Братунца и Сребренице. Наиме, она је из села Ораховица избјегла 11. маја 1992. године у село Подравање. Свега два дана касније, двадесетак становника Ораховице се вратило у своје село да види шта се десило са стоком и имовином и они су ујутро, 14. маја 1992. године, нападнути од муслимана. Богдана са породицом успјева поново изаћи из Ораховице у Подравање, гдје остаје све до 24. јула исте године. Тада са породицом прелази код сестре Божане Михајловић, која је са мужем живјела у Бјеловцу. О доласку у Бјеловац она је изјавила: „Мој муж се, по доласку у Бјеловац, прикључио браниоцима тог села, који су формирали сеоске страже, јер је пријетила стална опасност да ће муслимани напасти ово село, као што су то учинили са другим српским насељима на овом подручју.“⁷

Оно што је битно истаћи јесте, да су мјештани Бјеловца стражарили у дијеловима села који су били у брдима, јер су сматрали да ће, уколико дође до муслиманског напада, он бити изведен управо одатле. Дио села који се наслања на ријеку Дрину нико није контролисао нити је ту било стационираних припадника сеоске страже.⁸ Испоставиће се да ће то бити кобна грешка бранилаца Бјеловца приликом муслиманског напада, 14. децембра 1992. године.

Страхови Срба из поменутих села нису били без основа. Већ у мају 1992. године, дошло је до напада на Србе из Сикирића. Први такав напад се десио 21. маја 1992. године, када је, на својој њиви званој Забраница, док је изводио пољопривредне радове, убијен Војислав Симић.⁹

Милојко Симић овако описује шта се десило тога дана: „Око 17 часова, 21. маја 1992. године, у селу Сикирић, са својим оцем Војиславом, на њиви званој Забраница, обављали смо одређене пољопривредне радове (стављање притки за пасуљ). Све је било мирно до једног момента када су на удаљености око десет метара од мог оца и мене искочила два непозната мушкарца. (...) Један од

⁵ Исто, стр. 2299.

⁶ Записник о саслушању свједока Душана Петровића, Основни суд у Зворнику, број: Ки 69/93, од 21.12.1993. године.

⁷ Записник о саслушању свједока Богдане Илић, Основни суд у Зворнику, број: Ки 69/93, од 20.12.1994. године.

⁸ Транскрипт свједочења Славољуба Ранкића пред МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T, од 01.12.2004. године, стр. 2299.

⁹ Кривична пријава, ЦБ Зворник, број: 12-6/04- 230-КИ-119/94, од 04.08.1994. године.

њих је држао аутоматску пушку, док је други држао ловачку. Након што су ова два непозната лица искочила пред нас на њиви, један је наредио да дигнемо руке у вис, а уједно је почео баратати нешто око пушке – вјероватно је била закована. Ја сам то искористио и дао се у бјекство. Мој отац је био ближи овим лицима и један од њих је подигао пушку и пуцао у мога оца. (...) Убрзо се чула пуцњава из ловачког карабина када је мој отац и убијен из ловачког карабина. Након што је пуцњава престала вратио сам се са комшијама на мјесто гдје сам нашао оца мртвог на мјесту гдје је и остао. У предјелу гениталија и малог стомака имао је велике ране, а по повредама се види да је пуцано из близине.“¹⁰

Убивства Срба у Сикирићу су настављена и у наредним мјесецима. Тако је 5. јуна 1992. године, извршен напад на Горњи Сикирић и у том нападу је убијена Милка Продановић док су остали Срби протјерани у Доњи Сикирић и Бјеловац.¹¹

У засједи, 17. јуна 1992. године убијен је Славиша Ћирковић. Мјесец дана касније, 29. јула 1992. године, убијен је Милан Матић, док је Достана Матић убијена 25. септембра 1992. године. Упоредо са овим убиствима Срба у Сикирићу, муслимани су вршили упаде и у Лозницу, а у нападу 28. јуна 1992. године на ово село, убили су 10 Срба.¹²

Напади су извођени и на Србе у Бјеловцу. Прва жртва у Бјеловцу био је Новак Стојановић, који је смртно страдао под непознатим околностима 25. јула 1992. године. У борбама против припадника тзв. Армије БиХ, 15. септембра 1992. године, погинуо је Срећко Стојановић. Љубиша Андрић је такође у борбама тешко рањен и од посљедица рањавања је преминуо 17. септембра 1992. године. Након што је нагазио на мину, 18. новембра 1992. године, Зоран Благојевић је од посљедица рањавања преминуо на ВМА у Београду, 23. новембра 1992. године.

Након јунских напада на Сикирић и Лозницу, српско становништво које је избјегло из ових мјеста спас је потражило у сусједном Бјеловцу. У Бјеловцу су били смјештени у зграду основне школе.

Жене из Бјеловца су редовно спремале храну за људе који су били смјештени у школи, а такође су и чистили школу, с времена на вријеме.¹³

Из Братунца за Бјеловац, у мају и јуну, чести су били конвоји у којима је превожена храна за потребе избјеглих Срба, као и домаћег становништа Бјеловца, а некада и муниција за браниоце села. Међутим, пут од Братунца до Бјеловца водио је кроз неколико муслиманских села, попут Вољавице и Залужја и сваки пролазак тим путем представљао је велики ризик. Муслимани су то користили и постављали су засједе на дионицама пута у Залужју. У једној таквој засједи, 16. септембра 1992. године, убијено је осам Срба.¹⁴

¹⁰ Службена забиљешка, ЦЈБ Зворник, од 22.05.1994. године.

¹¹ Транскрипт свједочења Славољуба Ранкића пред МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T, од 01.12.2004. године, стр. 2294.

¹² Детаљније о нападима на Србе у Лозници видјети у дијелу **Злочин у Лозници**.

¹³ Транскрипт свједочења Славољуба Ранкића пред МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T, од 01.12.2004. године, стр. 2299.

¹⁴ Детаљније о нападу на Србе у Залужју видјети у дијелу **Злочин у Залужју**.

Сеоске страже нису успјеле одбранити Лозницу на Видовдан 1992. године, када је ово село било жестоко нападнуто. Послије тог напада доћи ће до постепене консолидације у одбрани ових села, међутим без значајније помоћи Братуначке бригаде ова три села су била препуштена сама себи. У Бјеловцу, тачније на коти Куњерац, је постојао базен братуначког водовода из кога се црпила вода за потребе града Братунца. Тај водовод је био од велике важности за Србе у Братунцу и због тога је, након напада у мају и јуну, послат један одред Братуначке бригаде у Бјеловац. Међутим, убрзо су се повукли. На сам водовод је изведена диверзија од стране припадника тзв. Армије БиХ. О томе је свједочио Славољуб Ранкић: „Након уништења цијеви водовода, конвоји из Братунца за Бјеловац су били све рјеђи, пошто није требало ићи штитити водовод. Ми смо од тада препуштени сами себи.“¹⁵

Од љета до децембра 1992. године, није било значајнијих напада припадника тзв. Армије БиХ на Бјеловац. Штавише, ситуација у овом рејону је била смирена што је утицало на браниоце Бјеловца да се смањи будност, а то ће се одразити 14. децембра у јутарњим часовима.

Према наводима из Кривичне пријаве СЈБ Братунац¹⁶ и Извјештаја ЦЈБ Бијељина¹⁷ јединице тзв. Армије БиХ су у шест часова ујутру извршиле напад на Бјеловац, Сикирић и Лозницу из правца ријеке Дрине. Тим чином припадници тзв. Армије БиХ су зашли иза леђа бранилаца села и искористиле фактор изненађења и веома брзо ушле у сам Бјеловац. Одмах по уласку у Бјеловац отпочело је убијање цивила и пљачка српске имовине, а потом и паљење кућа и осталих објеката.

У пресуди Насеру Орићу, МКСЈ је истакао „да су на подручју Бјеловца српске снаге углавном биле сконцентрисане у Куњерцу и да током напада муслимана није било сталног војног присуства у самом Бјеловцу.“¹⁸

Припадници тзв. Армије БиХ су, потпуно неочекивано, напад извршили из правца ријеке Дрине, а Славољуб Ранкић описује то: „Одмах сам покушао да организујем одбрану села и поред осталог позвао комшиницу Стоју Петровић да се попне у поткровље куће Недељка Дамјановића, одакле је био добар поглед на цијело село и да ме одатле обавјештава шта се дешава како бих ја лакше могао да организујем и усмјеравам одбрану села, јер смо били окружени са свих страна. Недуго потом, са Стојом сам се попео и ја на то мјесто и видео да је обалом, дуж Дрине, у правцу села, ишао један стрељачки stroj јачине око 60 људи, добро наоружаних и униформисаних муслиманских војника и по њиховом кретању, униформама и наоружању, закључио сам да се ради о елитној јединици.“¹⁹

Поред изненађења у нападу са обале ријеке Дрине, муслимани су жељели да потпуно одсијеку Бјеловац од остатка српске територије. У ту сврху, припадници тзв. Армије БиХ су, под командом

¹⁵ Транскрипт свједочења Славољуба Ранкића пред МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T, од 01.12.2004. године, стр. 2304.

¹⁶ Кривична пријава, СЈБ Братунац, број: КУ 55/92 од 28.12.1992. године.

¹⁷ Извјештај о учињеном кривичном дјелу геноцид и других кривичних дјела ратног злочина, ЦЈБ Бијељина, број: 12-02/4-230-163/05 и 140 од 09.02.2006. године.

¹⁸ Пресуда Претресног вијећа МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T од 30.06.2006. године, стр. 212.

¹⁹ Записник о саслушању свједока Славољуба Ранкића, Основни суд у Зворнику, број: КИ 69/93, од 22.12.1994. године.

Хакије Мехољића, у Залужју поставили засједу која је имала за циљ да спријечи долазак интервентних јединица Братуначке бригаде у испомоћ браниоцима Бјеловца.²⁰

Напад на Бјеловац, 14. децембра 1992. године

О нападу на Бјеловац је свједочио доста преживјелих мјештана. У сврху реконструкције догађаја наведена су нека од њих.

Душан Петровић овако описује муслимански напад на Бјеловац: „Дана, 14. децембра 1992. године, бројне муслиманске оружане формације су нападе Бјеловац, Лозницу, Сикирић и друга околна српска насеља, пошто су ова насеља претходно опкољена са свих страна. Напад је извршен око шест часова ујутру и ја сам се у том тренутку налазио у својој кући и заједно са супругом изашао на терасу куће и заузео положај да браним кућу, јер сам код себе имао пушку и бомбе. На овом мјесту остао сам све вријеме напада муслимана. Био сам лакше рањен у табан десне ноге и у предјелу десног рамена. С тог мјеста видио сам када су пали погођени од стране муслимана, у дворишту Боже Тодоровића – Божо Тодоровић, Милун Илић и Млађо Петровић. Нисам препознао никог од нападача, осим што сам једном препознао глас, а он је био из Пирића, који је у близини мјеста гдје сам се налазио викао: `Радосаве, гдје су ти Боба и митраљез`, довикујући Радосава Вучетића. Већина нападача била је у црним униформама и са црним марамама око главе.“²¹

О муслиманском нападу на Бјеловац говорио је и Радосав Вучетић: „Како се у селу налазило цивилно становништво, у селу је било врло мало војно способних и наоружаних људи, тако да нико није примјетио да ће напад услједити. Након што сам чуо јаку пуцњаву изашао сам испред куће, а на удаљености од око 50 m видио сам комшиницу Јованку Петровић која је бјежала према мојој кући.

²⁰ Транскрипт свједочења Хакије Мехољића пред МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T, од 06.05.2005. године, стр. 6839.

²¹ Записник о саслушању свједока Душана Петровића, Основни суд у Зворнику, број: Ки 69/93, од 21.12.1993. године.

Мени је довикивала да бјежим према цести, те сам тако кренуо да бјежим према њеној кући и том приликом сам чуо да неко од нападача, које због магле нисам могао препознати, по имену прозива 'Раде Петровићу, предај се'. Тог момента сам и ја гласно рекао 'Раде, не предај се', а онда сам позивао да устане стража које у ствари није ни било, у намери да застрашим нападаче. Одмах иза овог мене је неко из групе нападача гласно позвао говорећи 'предај се и ти, Радосаве, боље ти је'. На основу тога сам закључио да се ради о муслиманским комшијама, јер су нас нападачи лично познавали, али никог нисам видео у близини како би исте препознао."²²

Славка Матић је тога дана изгубила цијелу породицу, тј. мужа и двије кћерке. На почетку ратних сукоба Славка бива ангажована као куварица у основној школи у Бјеловцу, гдје су се хранили припадници сеоских стража. Она овако описује²³ шта се дешавало кобног 14. децембра 1992. године: „Дана, 14. децембра 1992. године, пошла сам, као и обично у 6:15 часова, у основну школу на посао и на путу између куће и школе изненада се чула пуцњава из правца Лозничке Ријеке. Помислила сам да пуцају наши војници, као и увијек што су чинили из разлога опрезности, а док сам ишла даље према школи пуцњава је била све јача и закључила сам да се ради о нападу муслимана на село. Путем сам се срела са Петком Ђокановићем и заједно смо констатовали да су муслимани напали село. Ја сам отишла у школу, а Петко у Задружни дом гдје су се окупљали остали браниоци села. У школи сам затекла своју колегиницу Николију Тодоровић, угасиле смо свјетло и чекале даљи развој догађаја. Током напада муслимани нису прилазили даље школи, па сам ја, у једном тренутку, изашла из школе и чула своју снају Цвијету Илић како је кукала и видјела је како трчи према школи. Када смо се сусреле рекла ми је да су погинули њен син Стојан Илић и њен синовац Милисав Илић, као и то да су муслимани дошли у залеђе Бјеловца и напали село из правца Дрине. Схватила сам да је моја породица у директној опасности и покушала сам да се вратим да би их спасила, али сам на пола пута наишла на кишу куршума митраљеза из оближњег потока, па сам одустала и вратила се у кућу Цвјетка Лукића, у којој су били двоје мале дјеце Цвјеткове, његова жена, сестра, стрина и двије кћерке од његових снаја. Ту сам ја нашла једну пушку коју сам узела да бих бранила ову породицу од напада на кућу. У овој кући сам остала све до 12:30 часова, а напријед наведена лица су се у међувремену пребацила у безбједнију кућу. Послије тога, поново сам се вратила у школу. У школи сам нашла Ивка Ивића из Бјеловца и покушали смо преко 'мотороле', коју је он имао, да сазнамо шта се десило са мојом породицом, али нисам могла добити никакав одговор."²⁴

²² Записник о саслушању свједока Радосава Вучетића, ПС Братунац, број: 12-1-7/02-230-737/05 од 08.12.2005. године.

²³ Славка Матић је у више наврата након рата свједочила о дешавањима у Бјеловцу, 14. децембра 1992. године. Такође, она је два пута свједочила пред МКСЈ. Први пут као свједок тужилаштва у предмету *Насер Орић*, 30.11.2004. године. Други пут је била свједок одбране у предмету *Ратко Младић*, 12.05.2015. године. Сва та свједочења се у великој мјери подударају са свједочењем које ми користимо, а које је настало 1994. године. Постоји изјава Славке Матић од 21.12.1992. године, непосредно након муслиманског напада на Бјеловац, али је опис догађаја веома сажето дат. Наравно, треба имати у виду трауму и бол коју је осјећала Славка у тренутку давања те изјаве. За потребе овог рада коришћене су Славкине изјаве дате истражним органима Републике Српске 1994. и 2005. године.

²⁴ Записник о саслушању свједока Славке Матић, Основни суд у Зворнику, број: Ки 69/93, од 20.12.1994.

У току напада, припадници тзв. Армије БиХ су дозивали именима становнике Бјеловца што је јасан показатељ да су напад извршили муслимани из околних села. Занимљиву изјаву о томе дала је Милена Јовановић: „Вичу одозго, Ђоко, Јоване, Миленко, мајку вам јебем. Дрина вам је Јасеновац. Вика их одозго стоји, све комшије, муслимани, ко ће други.“²⁵

Њој је тога дана убијена кћерка Раденка, а Милена је описала посљедњи разговор с њом: „Ја нисам хтјела да бјежим без Раденке, а она ме гура `иди, мајко, спасавај се, ја ћу Дрину лако препливати. Иди, не мучи ме.` Она држи мене, а ја њу. Грлимо се. Онда сам кренула низбрдо.“²⁶

Тога јутра нападнута је и Лозница, а томе је свједочила Јања Симић: „Ујутро, 14. децембра 1992. године, муж и ја смо спавали у породичној кући у нашем селу Лозници, када нас је пробудила експлозија двију бомби. Устали смо из кревета и мој муж је пошао напоље носећи у рукама пепељару од пећи како би заложили ватру. У моменту када је изашао напоље и затворио врата засобом, зачуо се рафал који га је убио. Наиме, два пута нас је звао да му пружимо помоћ, али нисмо могли изаћи од ватре из пјешадијског наоружања која је отворана из правца муслиманског села Биљаче. Када ми је муж убијен било је око пола седам ујутру и већ тада су муслимани почели да пуцају на све стране по нашем селу. У том моменту мој син Зоран, стар 22 године, изашао је напоље, а неко од муслимана га је дозивао да се преда. Боље је да се преда јер ће га размијенити, тако су говорили, а то је била варка јер су одмах отворили ватру на Зорана гдје су га ранили. Мој син Зоран је по гласу препознао Мидхата Салиховића²⁷ па га је питао `Мидхате јеси ли то ти`, на шта је овај одговорио `јесам, дођи да попијемо, ако нећеш доћи ухватићемо те па ћемо те живог на колац набити. Да знаш како Турчин знаде на колац да натакне.` У том моменту звала ме Мулија Зукић, раније моја комшиница, `хајде Јањо да попијемо кафу`, псујући ми четничку мајку. Дјевер Лазар Симић ми је рањен тада, а њега је неко дозивао говорећи `предајте се четници, нема вам помоћи, наши људи су са муџахединима у Вољавици, има их 1.500, јебаћемо вам мајку`. Неко је био рањен и тражио је помоћ, а Мидхат Салиховић је говорио `чекај, сад ћемо ми да кољемо Србе`. Видјела сам неку групу муслимана, њих око 20 и имали су маскирне униформе, викали су да се предамо јер Бјеловац гори. Нисам могла никога препознати. Већ тада су били рањени мој син Зоран, Миленко Стојановић, Лазар Симић и Горан Лукић. Погинули су мој муж Ратко док је у кући Вујадина Ковачевића погинуо Митар Савић и Зоран Тришић, а Алекса Ковачевић је рањен. У први сумрак чула сам да се муслимани довикују `хватајте Јању живу, опколите с лијеве и њене десне стране. Неко је дозивао наше мјештане на брду Куњерац, говорећи `хајте носите ове ваше мртве све смо их побили`. Ми смо остали живи захваљујући томе што смо се сакрили у подрум, а горњи дио куће је сав срушен ручним бацачима.“²⁸

²⁵ Свједочење Милене Јовановић изнијето у документарном филму *Злочин без казне – страдање Срба у средњем Подрињу*, аутора Слађане Зарић, доступно на: <https://www.youtube.com/watch?v=iPmU1bSzwug>, посјеђено 25.05.2021. године.

²⁶ Вечерње новости, *Ко ће за наше жртве да пише резолуцију...*, од 19.06.2015. године, Београд.

²⁷ У пресуди МКСЈ Насеру Орићу је наведено да је Мидхат Салиховић је био припадник чете ТО Биљег. Види: Пресуда Претресног вијећа МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T од 30.06.2006. године, стр. 211.

²⁸ Изјава Јање Симић од 16.12.1992. године.

Поред Бјеловца и Лознице, 14. децембра, нападнут је и Сикирић, односно преостале српске куће у Сикирићу. Тога јутра у кући Гвозденије и њеног мужа Десимира²⁹ спавала је Десимирова сестра, Божана Остојић. Гвозденија овако описује муслимански напад на Сикирић: „Дана, 14. децембра 1992. године, око шест часова ујутру, муж и ја смо устали и у тренутку када је муж изашао из куће чуо се један пуцањ и кроз прозор је улетио један метак и ударио у рерну од шпорета. Истрчала сам напоље гдје је испред куће био и мој муж и у том тренутку сам видјела како преко ограде прескаче велики број наоружаних муслимана, а истовремено је запуцало са свих страна око куће и села, као и из правца Дрине. Муж ми је довикнуо да бјежим и да се сакријем и пошао је испод куће, вјероватно у правцу Дрине, а ја сам побјегла у супротном правцу и сакрила се у свињац, који се налази у дворишту куће. Чула сам да је у правцу којим је отишао мој муж много запуцало и узвике муслимана `спавај де, спавај`, из чега сам закључила да су одмах испод куће убили мог мужа Десимира. Велики број муслимана је ушао у кућу и чула сам како претурају по собама и лупају ствари. Један од њих се издвојио и пришао свињцу у коме сам се налазила заједно са свињама, отворио је врата, угледао ме и махнуо руком дајући ми знак да се не плашим. Упитао ме је: `Има ли, тетко, брашна?` Одговорила сам му: `Има свега и брашна и меса и друге хране. Носите све, само ме немој одати да ме заробе и закољу. Ако хоћете да ме убијете, убиј ме ти јер си ме ти и нашао.` Он је после тога затворио врата и удаљио се од свињца.“³⁰

Муслимани су по уласку у кућу ликвидирали Божану Остојић. Посматрајући из свињца шта се дешава око њене куће, Гвозденија је успјела препознати неколико припадника тзв. Армије БиХ. Међу њима је била и дотадашња учитељица из Бјеловца, Есма Киверић. „Док се Есма налазила у дворишту, чула сам је како осталим војницима говори `немојте пљачкати куће док их не поубијате. Идите од врата до врата.` Затим је отишла са још неким војницима у дворишту. Била је обучена у тренерку и са собом је носила аутоматску пушку. Док сам била у свињцу чула сам и једног муслиманског војника како се хвали да је ножем ударио у плећку једну цуру и да јој је пјена одмах ударила на нос. (...) Муслимани су се око куће кретали цијелог дана до увече. Неки су долазили, неки одлазили, углавном увијек их је био велики број. Опљачкане ствари су товарили у трактор и возили у правцу Пирића. Увече су запалили моју кућу, иако се томе супротстављао помињани Алија, говорећи да је не треба палити јер смо се `доста пута у овој кући огријали и одморили`. Запалили су обје куће које сам имала и двије штале, а затим су ушли у свињац да кољу свиње. Ја сам се налазила на гредама испод крова свињца, па ме нису примјетили када су улазили да изводе свиње. Имала сам укупно седам свиња, а када су их заклали почели су да траже мене. У свињац је улазио и младић који ме је ујутру видио и он је рекао осталима да ме је ујутру видио, а да ме сада нема. Пипали су и по гредама испод крова, али ме, срећом, нису нашли. Један од њих је изјавио да ме је поред свињца чекао два сата.“³¹

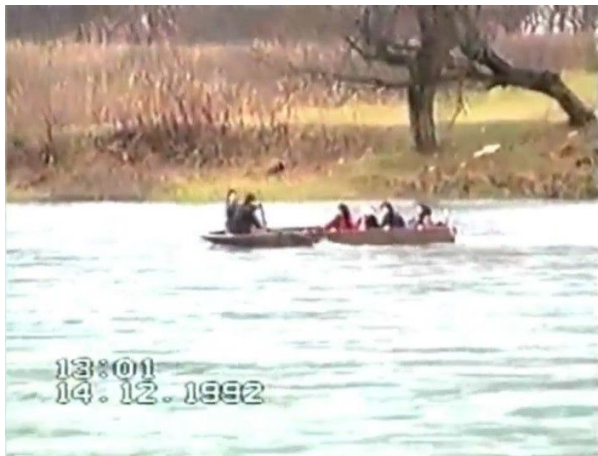
²⁹ Гвозденија и Десимир Матић су још у јулу 1992. године, изгубили сина Милана Матића, који је убијен од припадника тзв. Армије БиХ у Сикирићу.

³⁰ Записник о саслушању свједока Гвозденије Матић, Основни суд у Зворнику, број: Ки 69/93 од 21.12.1993.

³¹ Записник о саслушању свједока Гвозденије Матић, Основни суд у Зворнику, број: Ки 69/93, од 21.12.1993. године.

Током муслиманског напада на Бјеловац, припадници сеоских стража у Бјеловцу су покушали организовати неки вид одбране, а пошто је појачање из Братунца било онемогућено одмах да дође, због засједа у Залужју, помоћ је стизала из ваздуха. МКСЈ је у пресуди Насеру Орићу навео да су: „У 9:30 часова и касније, више пута током дана, док је пуцњава и даље трајала, два авиона из правца Братунца кружила тим подручјем и избацивала бомбе. Бомбардовање је било концентрисано на подручје Сикирића и Лозничке Ријеке.“³²

Укрцавање српских цивила у чамац и мушкарац на мјесту укрцавања у чамац

Извлачење српских цивила чамцем у Србију

У покушају да се докопа чамца и ријеке Дрине, већ помињана Милена Јовановић је рањена у засједи муслиманских војника. Међутим, правећи се да је мртва спасава живот, јер је готово извјесно да је у том тренутку устала са земље била би ликвидирана. Њена кћерка Раденка је кренула да тражи мајку и када је дошла на пут према Дрини бива убијена.³³

Упоредо са нападом на Бјеловац, Сикирић и Лозницу, припадници тзв. Армије БиХ напали су и линију одбране ВРС у рејону Бране Бачићи. У *Наредби Штаба Оружаних снага субрегије* тзв. Армије БиХ стоји: „Дана, 14.12.1992. године, извести фронтални напад на линији Долијани – Грабовска – Доње Бране са правцем напредовања снага Брана – Бачићи – Крушик. Главнину снага и тежишта напада усмјерити на Долијане. По заузимању нових територија успоставити сталну стражу до наредне Наредбе. (...) Вријеме напада у 6:00 поменутог дана.“³⁴

³² Пресуда Претресног вијећа МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T од 30.06.2006. године, пар. 652.

³³ Свједочење Милене Јовановић и Крсте Ранкића изнијето у документарном филму *Злочин без казне – страдање Срба у средњем Подрињу*, аутора Слађане Зарић, доступно на: <https://www.youtube.com/watch?v=iPmU1bSzwug>, посјећено 21.06.2021. године.

³⁴ АБиХ, Наредба, Штаб Оружаних снага субрегије Сребреница, број: 139/92 од 11.12.1992. године.

У истој *Наредби* дато је наређење и за напад на село Шиљковићи: „Дана 14.12.1992. године, извести фронтални напад на с. Шиљковиће. За организацију и реализацију овог задатка важе одредбе као за напад на Долијане.“³⁵

Поред тога, у пресуди МКСЈ Насеру Орићу је наведено да су муслиманске оружане снаге истог дана, 14. децембра 1992. године, извеле и напад на Сасе, Вољевицу и Андриће и да је тај напад био координисан са више муслиманских борбених група, а једну од тих група је водио Ејуб Голић из Глогове као и група са Пала под командом Сенада Голубовића, а њихов циљ је био да отворе други фронт како би присилили ВРС да расподијели своје снаге.³⁶

Иако у *Наредби* није наведено, јасно је да је план тзв. Армије БиХ из Сребренице био да ударом у исто вријеме на Бјеловац, Сикирић и Лозницу с једне и Брану Бачић, Шиљковиће и Долијане, с друге стране, пробију линије одбране ВРС на два мјеста и тако укљеште сам Братунац. Пробијањем линије у Шиљковићима и Долијанима, тзв. Армија БиХ би ставила Кравицу у окружење и одбрана Кравице би била доведена у питање, а продор муслиманских снага даље ка Дрини био би тешко заустављив. Тако би на два мјеста тзв. Армија БиХ изашла на ријеку Дрину и Братунац би био у потковици што би га довело у врло незахвалан положај одсудне одбране. Међутим, пошто муслимани нису имали успјеха на правцу напада на Шиљковиће и Долијане, они су тај правац напад почели користити за развлачење снага Братуначке бригаде. У одбрани положаја ВРС на линији Долијани – Грабовска – Доња Брана, погинуо је Васиљ Тодоровић и убијен је Душан Петровић.

Свакако да су судбине Славке Матић и Брана Вучетића симболи страдања Срба из Бјеловца. Као што је већ наведено, Славка је тада остала без мужа и двије кћерке, док су Брану убијени отац и брат, а пошто му је мајка убијена још у септембру, он је остао ратно сироче.

Док је муслимански напад на Бјеловац трајао, Славка се скривала у кући Боже Тодоровића, а тек сутрадан је успјела отићи до своје куће гдје ју је сачекао страشان приказ: „Тај дан сам се све вријеме крила, тако да сам се, око 16 часова, налазила у кући Боже Тодоровића одакле сам позивала питајући `има ли ико жив`, те ми се из канала поред цесте јавио Срећко Михајловић из Бјеловца, који ме је по имену позивао говорећи `не иди тамо`, јер је видео да хоћу својој кући, те је захтијевао да се вратим назад. Ја сам га послушала и вратила се до њега питајући `шта је Срећко са мојом дјецом`, а он ми је, након кратког ћутања, рекао `твоји су сви мртви, све троје су убили`, а мислио је на моје двије кћерке и мужа. Ја од тог момента нисам била свјесна шта се даље догађало, а сјећам се да су ношени рањени и мртви и да је било рањених и на чамцу док су се превозили преко ријеке. Тек сам сутрадан ујутру, око девет часова, успјела отићи својој кући, те сам на улазним вратима поред степеништа затекла мртво тијело своје кћерке Снежане, која је имала 26 година и која је била погођена са леђа у предјелу груди и ноге, те сам примјетила да је на врату имала модрицу и расјечен ножем врат и избијен један зуб. У купатилу куће сам пронашла мртво тијело моје друге кћерке Гордане, која је имала 24 године, и видјела сам да има рана и да је погођена са леђа у предјелу

³⁵ Исто.

³⁶ Пресуда Претресног вијећа МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T од 30.06.2006. године, стр. 210.

лијеве плећке, а имала је и више ситнијих повреда по лицу, док сам, како сам напријед навела, тијело мог мужа пронашла у дворишту испред куће код стабла јабуке.“³⁷

О околностима убиства својих кћерки Славка је слушала од Богдане Илић, јер је Богдана једини преживјели свједок убиства кћерки Славке Матић и она овако описује шта се дешавало тога дана: „Тог, 14. децембра 1992. године, око 6 часова, спавала сам нормално у кући у којој су били и моја сестра Божана и зет Срећко, када нас је изненада пробудио мој муж Милун, који је те ноћи био на стражи и рекао да устанемо јер је почео напад муслимана на село. Одмах смо устали и чула сам да се са свих страна пуца. Истовремено сам чула кукање и запомагање комшије Радивоја Матића, који је био рањен у дворишту своје куће. Убрзо затим у кућу су утрчале Радивојеве кћерке Гордана и Снежана, односно сестра ми је рекла да је једна од њих дошла и звала у помоћ јер им је отац рањен и налази се у дворишту. Мој муж, Милун, је отишао да помогне Радивоју, али се више није вратио. Још је био мрак када сам чула како први комшија Божо Тодоровић зове у помоћ, јер је био рањен. Када сам истрчала и дошла до њега видјела сам га да сједи наслоњен на гаражна врата, па сам помислила да је рањен у ногу, а онда сам мараму превила преко ноге, а његова мајка Стевка и ја смо покушали да га пренесмо у љетњу кухињу, али је он у мом наручју издахнуо. У том тренутку наишла је комшиница Дара, чије презиме не знам, и показала у правцу Радивојеве куће у чијем сам дворишту видјела мог мужа како лежи. Отрчала сам тамо и видјела да је убијен. Недалеко од њега лежао је и Радивоје Матић, који је такође био убијен. Стајала сам крај тијела свог мужа и кукала и тада сам примјетила неколико муслиманских војника како трче иза куће, у правцу Дрине, и заузимају заклон.“³⁸

Богдана даље објашњава шта се дешавало по уласку у кућу Радивоја Матића: „Онда сам ушла у кућу Радивоја и Славке Матић и када сам ушла у њу, пошла сам према једном прозору да га отворим и видим шта се дешава напољу, када је поред моје главе пролетио један метак. Склонила сам се одатле у један ходник у коме сам видјела Гордану како је лежала потрбушке, а била је погођена метком у леђа и на грудима јој је стајала велика излазна рана. Позвала сам је именом пар пута, али није давала знакове живота. Покрила сам је капутот који је стајао објешен у ходнику, а одмах затим чула сам глас Снежане како ме зове и пита како сам ушла у кућу. Изашла сам и видјела Снежану рањену у ногу, како сједи поред степеништа на улазним вратима. Нога јој је била пребијена, па сам ушла у кућу да тражим завој да је превијем. Она ми је тада рекла да су муслимани опколили кућу и да се изгледа не можемо извући и да је боље да извршимо самоубиство. Снежана се сама покушала превити, јер је по струци медицинска сестра, а док сам била поред ње чула сам Горданин глас како тражи да је водим у вц. Ушла сам у ходник, али је нисам нашла гдје сам је оставила да лежи и пошла сам да је тражим, па сам је нашла на вц шољи у купатилу, како сједи, пошто је претходно покушала да скине панталоне. Када сам јој пришла већ је била издахнула. Док сам била поред Гордане, Снежана ме звала да изађем, а истовремено сам чула мушки глас, односно муслимане, који су ушли

³⁷ Записник о саслушању свједока Славке Матић, ПС Братунац, број: 12-1-7/02-230-754/05 од 14.12.2005. године.

³⁸ Записник о саслушању свједока Богдане Илић, Основни суд у Зворнику, број: Ки 69/93, од 20.12.1994.

године.

⁴⁴ Исто.

у кућу и питали ко се налази у њој, захтијевајући да изађем. Видјела сам да на улазним вратима стоје двојица наоружаних муслиманских војника који су рекли да нама, женама, гарантују живот и да ће превити Снежану. Истовремено сам чула један пуцањ испред улазних врата.“⁴⁴

Послије пуцња који је чула испред улазних врата, Богдана Илић се скрива испод степеница у кући. „Ова двојица муслимана су ушли у кућу и почели вршити претрес, вјероватно тражећи кога има у њој и истовремено су односили све ствари које су могли однијети. Под тим степеништем сам остала скривена до 13:30 часова, а у међувремену су долазили и други муслимански војници и пљачкали ствари, а чула сам и гласове муслиманских жена које су помагале у овим пљачкама. (...) Напомињем да сам ја, прије него што сам се сакрила под степениште, узела Радивојеву пушку, напунила је и држала припремљену поред себе у свом скровишту. Приликом пљачкања један од муслимана је отворио врата, која су водила за поткровље степеништем, и видео је мене испод степеништапа сам ја опалила из `паповке` у њега и он се кукајући отетурео назад испред куће. Чула сам позивање у помоћ муслиманских војника и убрзо су сви напустили кућу, а након пет минута су се вратили и убацили бомбу унутра. Послије експлозије се појавио дим и пошто више нисам чула гласове муслиманских војника, изашла сам напоље, узела једну посуду и угасила ватру у ходнику. Муслимански војници више нису улазили у кућу.“³⁹

Међутим, након што је угасила пожар у ходнику, Богдана се поново вратила под степенице, али није дуго потрајало док се ватра поново распламсала. Покушавајући да је опет угаси, опазили су је муслимански војници: „Не сјећам се тачно времена када сам чула муслимане како се повлаче одатле и приликом њиховог повлачења један од њих је поново убацио бомбу у кућу, која је експлодирала у мојој непосредној близини, а од гелера бомбе била сам рањена по цијелом тијелу. Изгубила сам свијест и када сам дошла к себи, видјела сам да сам била сва обливена крвљу. Изашла сам у ходник и ту сјела, јер нисам могла даље да се крећем и ту остала све до пред мрак, када је борба око куће престала, а пуцњава се чула даље у селу. Са великим напором, послје извјесног времена, пузећи и тетурарајући, успјела сам некако да се извучем из куће и код улазних врата, поред степеништа, видјела сам Снежану да је била убијена метком испаљеним у груди. У дворишту сам, такође, видјела тијела мог мужа Милуна и Радивоја Матића, који су лежали на истом мјесту гдје сам их први пут видјела. Стајала сам неколико тренутака поред тијела свог мужа, када је око мене опет изненада почела жестока паљба, па сам некако успјела да се извучем одатле и уђем у кућу моје сестре Божане. Она ми је пружила прву помоћ колико је знала и умјела. У кући је била и Стевка Тодоровић, мајка првог комшије Боже, који је, како сам напријед објаснила, погинуо, а била је рањена преко груди и у ногу. Када је пао још већи мрак, Божана је мене и Стевку превела двадесетак метара од куће, гдје је касније дошла помоћ, па смо ја и Стевка пребачене преко Дрине у болницу у Љубовију.“⁴⁰

Већ помињана свјedoкиња муслиманског напада на Бјеловац, Борка Петровић је у својој првобитној изјави из 1992. године навела да су сестре Снежана и Гордана Матић, као и Раденка Јовановић, прије

³⁹ Записник о саслушању свједока Богдане Илић, Основни суд у Зворнику, број: Ки 69/93 од 20.12.1994. године.

⁴⁰ Исто.

убиства силоване.⁴¹ Међутим, треба имати у виду да је на дну папира те изјаве записано да јој је „изјава узета десетак дана по злочину у Бјеловцу и пошто је у тешком психичком стању није могла да се сјети свих детаља и свих имена“⁴⁸. У својој изјави коју је дала службеницима ПС Братунац, 2005. године, Борка нигдје није навела случај силовања сестри Матић и Раденке Јовановић.

Поред судбине Славке Матић и животна прича Брана Вучетића је симбол страдања Срба из Бјеловца. Он је имао свега девет година када је након муслиманског напада на Бјеловац остао сироче. Претходно му је мајка убијена, а то се десило 16. септембра 1992. године. Његова мајка, Радојка, тада се враћала из Братунца у Бјеловац, када је камион којим се возила наишао на муслиманску засједу у Залужју и она је том приликом смртно страдала.⁴²

Након губитка мајке Брано остаје са оцем Радованом и братом Миленком. Када је отпочео муслимански напад на Лозницу, отац Радован шаље сина Брану у сусједну кућу код комшинице Мире Филиповић – Стојановић. Недуго затим Радован гине у свом дворишту, а гине и Мирин свекар Драгољуб Филиповић. Мира, њена свекрва Достана, кћерка Оливера, беба Немања и дјечак Брано Вучетић, били су скривени у кући. Мира овако описује шта се све дешавало тога дана: „Око 10 часова они су (мисли се на припаднике тзв. Армије БиХ – примједба аутора) кренули да уђу у кућу, при чему су се краће вријеме колебали јер су се плашили да ће наићи на оружани отпор и да у кући има мушкараца. Када смо то примјетиле, свекрва и ја смо понијеле дјецу и сакриле се у поткровље куће. Након краћег времена у кућу је провалио већи број муслимана и пошто су видјели да у приземљу нема никога, заузели су положај на прозорима и одатле почели да пуцају на браниоце села. Након извјесног времена тројица су се попела на спрат и тражили да ли некога има унутра.“⁴³

Након уласка муслимана у кућу они их проналазе у поткровљу и узимају их као заробљенике. Мира Филиповић даље описује⁴⁴ шта се дешавало након њиховог заробљавања: „Колико се сјећам, између 12 и 13 часова, пошто је отпор бранилаца био жешћи, из моје куће смо пребачени у кућу првог комшије Стеве Филиповића, односно у викендицу његовог ујака Милоша, која се налази у непосредној близини. У дворишту Стевине куће примјетила сам његово тијело, јер је Стево Филиповић први убијен приликом напада на село. У викендицу смо пребачени сви скупа из моје куће – свекрва Достана, кћеркица Оља, беба Немања, мали комшија Брано и ја. Муслимани који су са нама били у викендици су наставили да дејствују кроз прозоре пјешадијским наоружањем, а употребљавали су и зоље. У викендици су са нама била и четири рањеника. У једном тренутку од мене су захтијевали да изађем испред викендице и позовем браниоце села да престану са дејством, да ће нас потом муслимани ослободити, а да браниоци дозволе да се муслимани извуку из села.

⁴¹ Изјава Борке Петровић

⁴⁸ Исто.

⁴² Детаљније о убиству Радојке Вучетић и осталих Срба у Залужју видјети у дијелу **Злочин у Залужју**.

⁴³ Записник о саслушању свједока Мире Филиповић – Стојановић, Основни суд у Зворнику, број: Кри 108/94 од 08.10.1994. године.

⁴⁴ За потребе овог рада коришћено је Мирино свједочење из 1994. године, јер је у њему најопширније говорила о поменутих дешавањима. Наравно, базирали смо се само на оне дијелове њене изјаве који се поклапају са потоњим њеним свједочењима пред МКСЈ, 2005. године, као и у изјави датој 2007. године. ⁵² Записник о саслушању свједока Мире Филиповић – Стојановић, Основни суд у Зворнику, број: Кри 108/94, од 08.10.1994. године.

Међутим, пошто је борба била веома жестока, послије првог покушаја су ме брзо повукли назад и касније на томе нису инсистирали. У викендици смо остали све до првог сумрака када је и борба почела да јењава. Користећи ту прилику, мислим да је било око 16 часова, муслимани су нас повели заједно са својим рањеницима у извлачење из села. На око 200 метара од моје куће до обале Дрине, испод једне међе, видјела сам већи број погинулих мјештана међу којима сам препознала свог дјевера Драгана Филиповића и комшију Милоша Јовановића. Истом приликом моја свекрва Достана је међу убијенима препознала и Раденку Јовановић звану Дуда, која је рођака мог супруга.⁴⁵

Мира Филиповић је навела да је Стево Филиповић прва жртва муслиманског напада на Бјеловац, а управо ће фотографија мајке Стеве Филиповића, Танкосаве, на његовом гробу, постати један од симбола српског страдања у Одбрамбено-отаџбинском рату.

Након извлачења из Бјеловца припадници тзв. Армије БиХ српске заробљенике одводе у сусједно муслиманско село Подлозник гдје ће провести пет дана: „До села смо ишли пјешке, а Немању и Ољу су носили муслимани. Сви смо били смјештени у кући неког Рамиза, чије презиме не знам, а који је радио у руднику Сасе.⁴⁵ У Рамизовој кући није било никаквог малтретирања над нама. Храну нам је спремала Рамизова супруга и јели смо исто што и његова породица. У сусједној просторији Рамизове куће био је смјештен муслимански штаб одакле је командован и напад на Бјеловац. Међу војницима који су долазили у тај штаб препознала сам Кему са Пала из Сребренице, као и Зулфу Турсуновића и још неке од њих. (...) У тој кући су почела испитивања. Испитивали су нас, углавном, о браниоцима нашег села, који су од њих учествовали у борбама и гдје, као и о томе да ли знамо о судбини појединих муслимана, наших комшија, за које су рекли да ништа не знају. (...) Примјетила сам да у штаб непрекидно долазе и одлазе курири који су доносили и односили порукe.“⁴⁶

Након пет проведених дана у Подлознику, муслимани их враћају у Бјеловац, а одатле их спроводе у Сребреницу: „У Сребреници су свекрву и мене одвели у зграду бивше ТО⁴⁷, гдје је био смјештен њихов штаб и ту нас је испитивао један човјек који је био замјеник директора школе у Сребреници. Питања су била скоро идентична оним из Подлозника.“⁴⁸

Из Сребренице, Миру и дјецу одводе у Солоћушу: „Из Сребренице су нас одвели у Солоћушу, близу Сребренице, затим су свекрву Достану одвели у затвор у Сребреницу, а ја сам са дјецом остала смјештена у кући Хакије Беџића. У овој кући сам са дјецом остала све до размјене. Однос Хакије и његове породице према нама је био коректан. Једино нисмо имали средстава за хигијену. Мени и Бранку, с обзиром на то да смо рањени, није пружена никаква медицинск апомоћ.“⁴⁹

⁴⁵ Мира је прије рата пет године радила као куварица у руднику Сасе, па из тог разлога познаје муслимане који су ту радили.

⁴⁶ Записник о саслушању свједока Мире Филиповић – Стојановић, Основни суд у Зворнику, број: Кри 108/94 од 08.10.1994. године.

⁴⁷ Мисли се на зграду МУП-а у Сребреници.

⁴⁸ Записник о саслушању свједока Мире Филиповић – Стојановић, Основни суд у Зворнику, број: Кри 108/94 од 08.10.1994. године.

⁴⁹ Исто.

Какви су услови били у заробљеништву у Сребреници, а потом и у Солоћуши Брано Вучетић овако описује: „Ту смо провели у тој некој кући, заробљени, затворени у неку просторију и ниједног тренутка нисмо имали никакву медицинску помоћ, иако сам ја био крвав, ниједног тренутка се нисам пресвукао или окупао. Врло мало смо јели, само онолико колико нам може бити да преживимо. У тој кући смо провели око двадесетак дана да би нас потом спустили у то село, Солоћуша, и ту смо провели отприлике мјесец дана у кућном притвору у једној соби гдје су нас обилазили разни војници, испитивали, између осталог Зулфо Турсуновић нас је испитивао и био је страшан. Имао је огромне обрве и ја сам знао да се умокрим кад ме пита шта ми је тата носио, коју пушку, колико нас је било итд. Када нисам знао одговоре, знао је да ме удари по глави и да ми удари шамар, иако сам имао девет и по година тад.“⁵⁰

Колика је траума кроз коју је прошао тада деветогодишњи Брано Вучетић видљиво је и из цртежа који је он нацртао, а који симболизује напад тзв. Армије БиХ на Бјеловац.

Брано, Мира, Достана, Оливера и Немања, размијењени су након 56 дана заробљеништва. Размјена је обављена у Скланима, а Брано описује тренутак када је сазнао да су му убијени и отац и брат: „Дочекао нас је супруг Мире Филиповић, отац то двоје малољетне дјеце. Мене није нико дочекао тад, али сам се у потаји надао да је брат преживио, мислио сам да ће бар он да преживи.

Међутим, Мириног супруга, који се звао Славољуб, сам ја прво питао за брата па онда за тату. Питао сам га `је ли Миленко жив`, а он само главом климнуо да није, а онда сам питао `је ли тата жив`, и он је рекао да није.“⁵¹

Брана Вучетића су затим прихватили тетак Иван и тетка Достана Петровић и они су се осам година старали о њему, а онда је три године провео код ујака Душана Илића. Данас Брано живи и ради у Братунцу, гдје се оженио и има сина Вукана.⁵²

Након што су припадници интервентних јединица ВРС из Братунца стигли у Бјеловац и постепено потискивали тзв. Армију БиХ, упоредо је вршено извлачење тијела убијених Срба из Бјеловца. Снаге ВРС су одбациле муслиманске оружане формације из Бјеловца већ 15. децембра, али због немогућности даље одбране села, војска се повлачи 19. децембра из села, након што су извучена тијела жртава и послије повлачења српског цивилног становништва. Велики проблем за становништво Братунца, након пада Бјеловца и водовода Куњерац, био је одакле обезбиједити питку воду за Братунац. Рјешење је нађено у довлачењу воде у цистернама из Љубовије и тако ће бити до поновног ослобођења водовода на Куњерцу, 15. фебруара 1993. године.⁵³ Два дана након

⁵⁰ Свједочење Брана Вучетића изнијето у документарном филму *Злочин без казне – страдање Срба у средњем Подрињу*, аутора Слађане Зарић, доступно на: <https://www.youtube.com/watch?v=iPmU1bSzwug>, посјећено 25.06.2021. године.

⁵¹ Свједочење Брана Вучетића изнијето у документарном филму *Злочин без казне – страдање Срба у средњем Подрињу*, аутора Слађане Зарић, доступно на: <https://www.youtube.com/watch?v=iPmU1bSzwug>, посјећено 25.06.2021. године.

⁵² Више на: <http://www.srna.rs/novosti/744919/vucetic-potrese-me-i-rastuzi-svaki-odlazak-u-bjelovac.htm>, посјећено 29.06.2021. године.

⁵³ РЦИРЗ, Историјат Братуначке бригаде.

ослобађања Бјеловца, припадници тзв. Армије БиХ, из освете, гранатирају Братунац и том приликом гине Невенка Петровић.

Лешеви српских жртава из Бјеловца, Сикирића и Лознице довезени у Братунац Поред убиства Срба муслимани нису штедјели ни њихова материјална добра. Наиме, Бјеловац, Лозница и Сикирић су у потпуности опљачкани, а потом је непокретна имовина уништавана. Пљачкања ових села нису вршили само припадници тзв. Армије БиХ, него и муслимански цивили (најчешће жене). Гвозденија Матић је свједочила да је, док се скривала у свињцу, видјела управо жене како пљачкају куће: „Такође сам видјела када су долазиле и неке муслиманке да пљачкају кућу. Међу њима сам препознала Хајрију и Низаму, обје из Пирића, као и ћерку једног Алије, такође из Пирића. Ту је био и Алија, кога сам видјела како једе опљачкано месо и из канистера пије ракију.“⁵⁴

Пред МКСЈ вођен је поступак против Насера Орића између осталог и за безобзирно разарање Бјеловца. Међутим, МКСЈ је у својој првостепеној пресуди заузео став да су се у Бјеловцу од 14. до 19. децембра 1992. године, водиле борбе и да је несумњиво да је одређени број објеката уништен од стране муслимана, али да је дио објеката уништен и у међусобним борбама припадника ВРС и тзв. Армије БиХ, тако да је немогуће утврдити колику штету су нанијеле снаге тзв. Армије БиХ.⁵⁵

Шири изглед разореног Бјеловца

Куће Радована и Радивоја Лукића

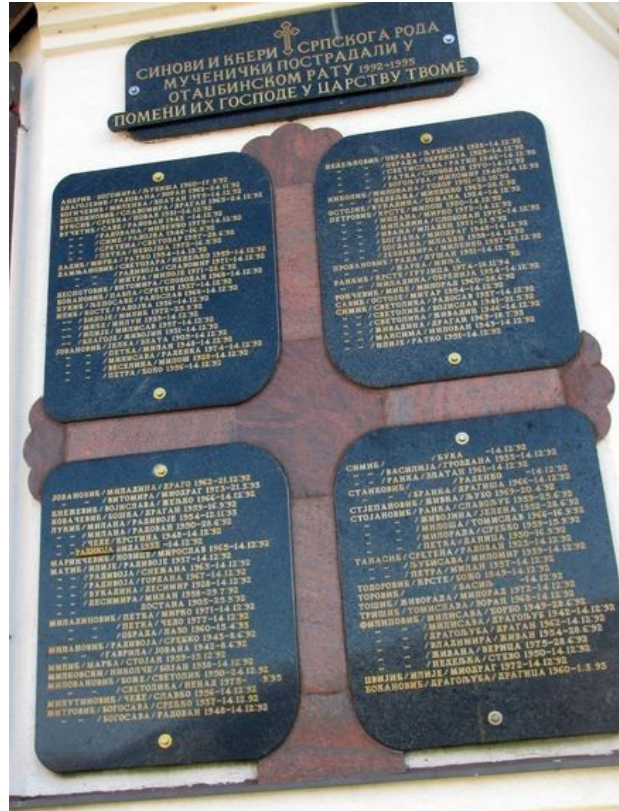
Као и приликом напада на Факовиће, октобра 1992. године, и током напада на Бјеловац припадници тзв. Армије БиХ су дејствовали на села са десне обале Дрине у Србији. Овога пута на мети се нашло село Врхпоље у општини Љубовија. Приликом дејства из пјешадијског наоружања

⁵⁴ Записник о саслушању свједока Гвозденије Матић, Основни суд у Зворнику, број: Ки 69/93 од 21.12.1993. године.

⁵⁵ Пресуда Претресног вијећа МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T од 30.06.2006. године, пар. 657.

према Врхпољу, између осталог, запаљена је штала Милоша Митровића, а због сталне пучњаве Срби из Врхпоља нису смјели прићи својим њивама које су уз Дрину ради обрађивања земљишта.⁵⁶

У Бјеловцу је, послје рата, на цркви Светог пророка Илије, подигнута спомен-плоча у част свих погинулих и убијених српских цивила и припадника ВРС из овог села у Одбрамбено-отаџбинском рату.

Црква Светог пророка Илије у Бјеловцу на којој се налази спомен-плоча убијеним и погинулим српским цивилима и припадницима ВРС из Бјеловца у Одбрамбено-отаџбинском рату

ЖРТВЕ

У нападима прије децембра 1992. године, на Бјеловац, Сикирић и Лозницу, према подацима Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица убијено је 25 Срба.

Током љета 1992. године, изведено је неколико мањих напада на Бјеловац. Прва српска жртва у Бјеловцу био је Стојановић (Петар) Новак, ID: 42966, рођ. 1972. године, који је погинуо под

⁵⁶ Доступно на: <https://www.youtube.com/watch?v=9APRvi8KB5g&list=UUoE7gn8zcB148JtiqUJJeag&index=18> , посјеђено 18.08.2021. године.

непознатим околностима. Након тога, 15. септембра 1992. године, гине Стојановић (Милорад) Срећко, ID: 6707, рођ. 1949. године. Два дана потом, 17. септембра 1992. године, гине Андрић (Богомир) Љубиша, ID: 1119, рођ. 1960. године. Након што је нагазио на мину, 18. новембра 1992. године, Благојевић (Радован) Зоран, ID: 7200, рођ. 1962. године, је преминуо од посљедица рањавања, 23. новембра 1992. године.

У Сикирићу је 21. маја 1992. године, убијен Симић (Светолик) Војислав, ID: 653, рођ. 1941, а рањен је његов син Симић (Војислав) Милојко, ID: 47068, рођ. 1967. Недуго потом, 5. јуна 1992. године, убијена је под непознатим околностима Продановић (Жарко) Милка, ID: 7819, рођ. 1931. године. Послије тога, 17. јуна 1992. године, убијен је Ћирковић (Јован) Славиша, ID: 23143, рођ. 1973. године. Мјесец дана касније, 17. јула 1992. године, рањен је Митровић Веселин, ID: 22952, рођ. 1957. године.

Сљедећа српска жртва у Сикирићу убијена је 29. јула 1992. године, а то је био Матић (Десимир) Милан, ID: 6551, рођ. 1958. године. У борбама са припадницима тзв. Армије БиХ, 8. августа 1992. године, рањен је Недељковић Милан, ID: 22966, рођ. 1957. године. Посљедња српска жртва у која је убијена у Сикирићу, прије напада 14. децембра 1992. године, била је Матић (Микајло) Достана, ID: 45335, рођ. 1902. године.

Списак убијених и рањених Срба из Лознице, до 28. јуна 1992. године, је наведен у дијелу **Злочин у Лозници**. Међутим, напади на Србе из Лознице настављени су и после тог датума. Тако су 13. септембра 1992. године, рањени Митровић Бранко, ID: 22970, Петровић Петар, ID: 22971 и Симић (Ранко) Миодраг, ID: 22973, рођ. 1963. године. Осам дана касније, 21. септембра 1992. године, гине Јовановић (Миладин) Драго, ID: 6761, рођ. 1962. године. Одмах затим, 25. септембра 1992. године, бива убијен Илић (Видоје) Милић, ID: 6768, рођ. 1972. године. Приликом смјене на положајима, 22. октобра 1992. године, гине Николић (Милован) Тодор, ID: 8273, рођ. 1951. године.

Према подацима Центра током напада на Бјеловац, Сикирић и Лозницу, од 14. до 19. децембра 1992. године, убијено је 58 лица српске националности.

Табела Смртно страдали српски цивили и припадници Војске Републике Српске у Бјеловцу, Сикирићу и Лозници, од 14. до 19. децембра 1992. године

РБ	ID ⁵⁷	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
----	------------------	---------	---------	-----	---------------	----------------	----------

⁵⁷ ID представља број под којим се жртва налази у електронској бази Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица.

1.	8633	Вуксић	Срећко	Новак	1931.	14.12.1992.	Одмах по отпочињању муслиманског напада на Сикирић, именовани је рањен, а од посљедица рањавања преминуо исти дан у вечерњим сатима.
2.	7542	Вучетић	Радован	Миленко	1975.	14.12.1992.	
3.	15422	Вучетић	Славољуб	Радован	1943.	14.12.1992.	Погинуо приликом покушаја одбране села. На тијелу

РБ	ID ⁶⁵	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
							пронађени трагови паљења.
4.	8130	Дамљановић	Светозар	Недељко	1959.	14.12.1992.	
5.	8178	Дамњановић	Радивоје	Славомир	1971.	14.12.1992.	
6.	7294	Деспотовић	Витомир	Слободан	1968.	14.12.1992.	Водио се као нестао. Породица пронашла и сахранила посмртне остатке.
7.	7297	Илић	Благоје	Живојин	1931.	14.12.1992.	
8.	7298	Илић	Илија	Милисав	1957.	14.12.1992.	Убијен од стране припадника тзв. Армије БиХ док је бјежао према Дрини.

9.	7300	Илић	Мићо	Милун	1939.	14.12.1992.	Када је почео муслимански напад на Бјеловац, кренуо да помогне Радивоју Матићу, али су обојица убијени у дворишту Радивојеве куће.
10.	7299	Илић	Коста	Радојка	1936.	14.12.1992.	
11.	7306	Јовановић	Петар	Ђоко	1956.	14.12.1992.	
12.	15794	Јовановић	Јелко	Злата	1905.	14.12.1992.	
13.	90	Јовановић	Петко	Милан	1948.	14.12.1992.	
14.	7310	Јовановић	Веселин	Милош	1928.	14.12.1992.	
15.	7307	Јовановић	Милисав	Раденка	1972.	14.12.1992.	Према наводу свјedoкиње Борке Петровић, именована је силована па убијена. Убијена

РБ	ID ⁶⁵	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
							приликом покушаја бијега до ријеке Дрине.
16.	7313	Лукић	Радивоје	Видосава	1933.	14.12.1992.	
17.	7314	Лукић	Чедомир	Крстина	1948.	14.12.1992.	
18.	838	Матић	Радивоје	Гордана	1967.	14.12.1992.	Према наводу свјedoкиње Борке Петровић, именована је силована па убијена.
19.	16181	Матић	Вукадин	Десимир	1928.	14.12.1992.	Убијен у дворишту своје куће.

20.	804	Матић	Илија	Радивоје	1937.	14.12.1992.	Убијен у дворишту своје куће.
21.	833	Матић	Радивоје	Снежана	1965.	14.12.1992.	Према наводу свјedoкиње Борке Петровић, именована је силована па убијена. Убијена на степеницама испред куће.
22.	872	Миладиновић	Петко	Мирко	1971.	14.12.1992.	
23.	868	Миладиновић	Петко	Чедо	1977.	14.12.1992.	
24.	7361	Милутиновић	Чедо	Славко	1956.	14.12.1992.	
25.	8340	Митровић	Богосав	Радован	1948.	14.12.1992.	
26.	848	Митровић	Богосав	Срећко	1937.	14.12.1992.	
27.	7366	Недељковић	Обрад	Љубисав	1927.	14.12.1992.	
28.	7364	Недељковић	Богосав	Миломир	1940.	14.12.1992.	
29.	7368	Недељковић	Светолик	Ратко	1946.	14.12.1992.	
30.	7367	Недељковић	Ратко	Слободан	1970.	14.12.1992.	
31.	8899	Остојић	Вукадин	Божана	1922.	14.12.1992.	Води се као нестала, посмртни остаци нису

РБ	ID ⁶⁵	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
							пронађени.
32.	7370	Петровић	Богдан	Миодраг	1948.	14.12.1992.	
33.	7387	Петровић	Милан	Мирко	1972.	14.12.1992.	
34.	7384	Петровић	Крсто	Мирко	1920.	14.12.1992.	

35.	8422	Петровић	Богдан	Млађен	1958.	14.12.1992.	Погинуо покушавајући да извуче рањеног Радосава Вучетића иза сијена.
36.	7386	Петровић	Миладин	Слободан	1976.	14.12.1992.	Најмлађа жртва муслиманског напада на Бјеловац, Сикирић и Лозницу. Именовани је претходно био заробљен непознатог датума 1992. године, а размјењен је 12. јула 1992. године.
37.	7389	Продановић	Раде	Душан	1931.	14.12.1992.	
38.	7391	Ранкић	Миладин	Обренија	1934.	14.12.1992.	
39.	7392	Савић	Остоја	Митар	1954.	14.12.1992.	Према наводима из оптужнице против Насера Орића и Сабахудина Мухића, Митар Савић је заробљен од стране припадника тзв. Армије БиХ и убијен у близини резервоара за воду у Куњерцу од стране горе

РБ	ID ⁶⁵	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
----	------------------	---------	---------	-----	---------------	----------------	----------

							наведен двојице. Међутим, према изјави његове супруге, Стојанке, Митар је погођен метком у лице док се налазио у рову у мјесту Куњерац, а то је сазнала од једног његовог саборца.
40.	802	Симић	Василије	Гроздана	1931.	14.12.1992.	
41.	7529	Симић	Светолик	Живадин	1946.	14.12.1992.	
42.	7527	Симић	Ранко	Златан	1961.	14.12.1992.	
43.	22965	Симић	Ратко	Зоран	1971.	14.12.1992.	Рањен 14.12.1992. године на Куњерцу, а од посљедица рањавања преминуо 06.02.2001. године.
44.	7530	Симић	Светолик	Радосав	1931.	14.12.1992.	
45.	7394	Симић	Илија	Ратко	1951.	14.12.1992.	
46.	7532	Стевановић	Бранко	Драгиша	1966.	14.12.1992.	
47.	209	Танасић	Петар	Милан	1957.	14.12.1992.	
48.	191	Танасић	Љубисав	Миломир	1940.	14.12.1992.	
49.	200	Танасић	Сретен	Радован	1923.	14.12.1992.	
50.	227	Тошић	Живорад	Милорад	1972.	14.12.1992.	
51.	148	Тодоровић	Крсто	Божо	1949.	14.12.1992.	Погинуо у дворишту своје куће.
52.	182	Тришић	Томислав	Зоран	1968.	14.12.1992.	

53.	218	Тришић	Обрад	Обренија	1931.	14.12.1992.	
РБ	ID ⁶⁵	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
54.	7295	Филиповић	Драгољуб	Драган	1962.	14.12.1992.	
55.	7296	Филиповић	Милисав	Драгољуб	1942.	14.12.1992.	
56.	1365	Филиповић	Недељко	Стево	1951.	14.12.1992.	
57.	380	Кнежевић	Војислав	Жељко	1966.	16.12.1992.	
58.	7596	Симић	Максим	Милован	1949.	18.12.1992.	Рањен 18.12.1992. године у Сикирићу, а од посљедица рањавања преминуо 24.12.1992. године у Лозници.

Према подацима Центра, на још неколико локација у периоду од 14. до 19. децембра 1992. године, гинули су Срби. Тако су у Вољавици, 14. децембра 1992. године, погинула три лица и то Богичевић (Миленко) Златан, ID: 7229, рођ. 1975. године, Милковски (Николче) Бојан, ID: 7358, рођ. 1938. године, Цвијић (Илија) Миодраг, ID: 7231, рођ. 1972. године.

Истог дана рањен је Ђукић (Лепосава) Радослав, ID: 7544, рођ. 1968. године, који је преминуо од посљедица рањавања 09. јануара 1993. године.

У Вољавици је, два дана касније, 16. децембра 1992. године, погинуо и Ракић (Богдан) Лука, ID: 7563, рођ. 1948. године.

Поред Вољавице, припадници тзв. Армије БиХ су у исто вријеме извели напад и на Сасе и том приликом гине Милић (Мирко) Стојан, ID: 7355, рођ. 1959. године.

Током напада на Обаде, 17. децембра 1992. године, гине Ђокановић (Павле) Сретен, ID: 8641, рођ. 1937. године.

На локацији Бране Бачићи, према подацима Центра, 14. децембра 1992. године, смртно су страдали Петровић (Милорад) Душан, ID: 8598, рођ. 1938. године и Тодоровић (Петар) Васиљ, ID: 7535, рођ. 1960. године. Три дана касније, 17. децембра 1992. године, на линији одбране Горња Брана – Брана Бачићи, погинуо је командир Томић (Живојин) Ратко, ID: 8679, рођ. 1954. године.

Приликом гранатирања Братунца, 17. фебруара 1993. године, гине Петровић (Неђо) Невенка, ID: 8902, рођ. 1968. године.

Према подацима Центра, током муслиманског напада на Бјеловац, Сикирић и Лозницу рањено је 50 лица српске националности.

Табела Рањена лица српске националности у Бјеловцу, Сикирићу и Лозници, 14. децембра 1992. године

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
1.	24676	Андрић		Ранко	1952.	14.12.1992.	
2.	24677	Бањац	Ђуро	Жељко	1971.	14.12.1992.	
3.	24678	Бацковић		Маринко		14.12.1992.	
4.	24679	Васић		Жељко		14.12.1992.	
5.	24680	Васић	Душан	Радомир		14.12.1992.	
6.	24681	Васовић	Драгомир	Перица	1962.	14.12.1992.	
7.	24682	Вићовац		Бобан		14.12.1992.	
8.	15423	Вучетић	Радован	Брано	1983.	14.12.1992.	
9.	24683	Вучетић		Миливоје		14.12.1992.	

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
10.	24648	Вучетић	Војин	Радосав	1942.	14.12.1992.	
11.	24686	Грујичић		Свето		14.12.1992.	
12.	24685	Дамјановић		Божана		14.12.1992.	
13.	24684	Дамјановић		Миленко	1968.	14.12.1992.	
14.	24687	Дмитров		Данијел		14.12.1992.	
15.	24689	Ђокановић	Слободан	Жељко	1973.	14.12.1992.	
16.	24688	Ђокановић		Петроније		14.12.1992.	
17.	24690	Илић	Ратко	Богдана	1947.	14.12.1992.	
18.	24649	Илић	Милош	Видоје	1937.	14.12.1992.	

19.	24692	Илић		Стојан		14.12.1992.	
20.	24695	Јовановић		Веселка		14.12.1992.	
21.	24694	Јеремић		Јово		14.12.1992.	
22.	24697	Јовановић		Милена		14.12.1992.	
23.	24650	Јовановић	Томислав	Миленко	1963.	14.12.1992.	
24.	24698	Јовановић		Радое		14.12.1992.	
25.	24700	Јосиповић	Драго	Миодраг	1959.	14.12.1992.	
26.	24651	Ковачевић	Бошко	Алекса	1956.	14.12.1992.	
27.	24701	Косанић	Милорад	Јаков	1947.	14.12.1992.	
28.	24702	Лазић		Стеванија		14.12.1992.	
29.	24703	Лукић		Миливоје		14.12.1992.	
30.	24704	Лукић	Грујо	Перо		14.12.1992.	
31.	47040	Лукић		Цветко		14.12.1992.	
32.	24705	Матић		Стајка		14.12.1992.	
33.	24706	Милошевић	Божо	Милосав		14.12.1992.	
34.	24707	Мимић	Раде	Ратко		14.12.1992.	
35.	24708	Митровић		Миливоје		14.12.1992.	
36.	24653	Митровић	Стојан	Мирослава	1933.	14.12.1992.	
37.	24709	Митровић	Богосав	Сретен	1937.	14.12.1992.	
38.	24710	Михајловић		Срећко	1934.	14.12.1992.	
Рб	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
39.	24711	Мишић	Цвијетин	Небојша		14.12.1992.	
40.	24654	Недељковић	Ратко	Драгица	1950.	14.12.1992.	
41.	24712	Недељковић		Млађен		14.12.1992.	
42.	24713	Петровић	Обрен	Борка	1952.	14.12.1992.	
43.	58959	Петровић	Јездимир	Душан	1950.	14.12.1992.	

44.	47045	Петрушић		Иван		14.12.1992.	
45.	47043	Симић		Лазар		14.12.1992.	
46.	59129	Симић		Миливоје		14.12.1992.	
47.	48336	Танасић	Миломир	Милоје		14.12.1992.	
48.	47039	Тодоровић		Стевка		14.12.1992.	
49.	59073	Филиповић		Дара		14.12.1992.	
50.	38	Филиповић	Радојко	Мира	1968.	14.12.1992.	

У нападу на Бјеловац, Сикирић и Лозницу, припадници тзв. Армије БиХ, према подацима Центра, заробљавају и одводе у Сребреницу Филиповић Достану, ID: 16637, рођ. 1941. године, њену снаху Филиповић (Радојко) Мира, ID: 38, рођ. 1968. године, Мирино двоје дјеце, Филиповић (Славољуб) Оливера, ID: 19110, рођ. 1989. године и Филиповић (Славољуб) Немања, ID: 19111, рођ. 1992. године, као и њиховог комшију, дјечака, Вучетић (Радован) Брано, ID: 15423, рођ. 1983. године.

НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ВОЈНЕ ФОРМАЦИЈЕ КОЈЕ СУ УЧЕСТВОВАЛЕ У НАПАДУ

У нападу на српска села Бјеловац, Сикирић и Лозницу учествовали су припадници тзв. Армије БиХ из Сребренице. У пресуди МКСЈ Насеру Орићу, наведене су јединице које су нападале Бјеловац, Сикирић и Лозницу и то „чета Стари Град, сребреничка чета Самосталног батаљона Сребреница, бригада Поточари, бригада Сућеска, бригада `З.мај` Крагљиводе, Самостални батаљон Осмаче, чета Пусмулићи Самосталног батаљона Сребреница, Самостални батаљон Скендеровићи, 114. источnobосанска бригада, Самостални батаљон Вољавица, Самостални батаљон Биљег, 1. церански одред, чета Казани Самосталног батаљона Сребреница и Самостални батаљон `5.јули` из Токољаца“.⁵⁸

У нападу су активно учешће узели и командант сребреничких снага тзв. Армије БиХ, Насер Орић, као и Зулфо Турсуновић. Такође, уз све наведене оружане формације које су нападе Бјеловац, Сикирић и Лозницу ишло је на десетине жена и других цивила који су пљачкали српску имовину.

ПРАВОСУДНИ ПРОЦЕСИ

Пред МКСЈ за злочине над Србима у општинама Братунац и Сребреница оптужен је Насер Орић. У оптужници је наведено да су оружане јединице муслимана, у периоду од 10. јуна 1992. до 8. јануара 1993. године, под командом и контролом оптуженог Орића, палиле и уништавале зграде, стамбене

⁵⁸ Пресуда Претресног вијећа МКСЈ у предмету *Насер Орић*, број: IT-03-68-T од 30.06.2006. године, пар. 646.

објекте и другу имовину у бројним српским селима, између осталог и у Бјеловцу и Сикирићу, од 14. до 19. децембра 1992. године. Оптужени се по тачки 3. оптужнице теретио по индивидуалној кривичној одговорности за безобзирно разарање градова, насеља или села које није оправдано војном нуждом. Из наведеног је видљиво да оптужницом нису биле обухваћене људске жртве, већ само разарање имовине.

У пресуди претресног вијећа МКСЈ је констатовано: „У Бјеловцу и околини од 14. до 19. децембра 1992. године, трајале су борбе између муслимана и Срба. У тим борбама сукобљене стране су наизмјенично контролисале и браниле Бјеловац и Сикириће, због чега је дошло до разарања имовине. Штета нанесена кућама у Бјеловцу и Сикирићима вјероватно је посљедица свих тих околности. Несумњиво је да постоје докази да су муслимани палили куће у Бјеловцу и Сикирићима. Међутим, докази су такви да из њих Претресно вијеће не може разабрати колико кућа су муслимани уништили на тај начин. Будући да постоје докази и о другим узроцима разарања, постоји недоумица у погледу тога да ли број кућа које су уништили муслимани испуњава услов разарања великих размјера који захтијева кривично дјело безобзирног разарања. Та недоумица мора бити разријешена у корист оптуженог.“⁵⁹

С тим у вези, претресно вијеће МКСЈ је установило да разарање имовине у Бјеловцу и Сикирићу не испуњава услове за „безобзирно разарање градова, насеља и села које није оправдано војном нуждом“.⁶⁰ Самим тим, вијеће није ни разматрало одговорност оптуженог за овај конкретан случај. Међутим, Насер Орић је првостепеном пресудом оглашен кривим и осуђен на двије године затвора за друге тачке оптужнице. Ипак, пресудом жалбеног вијећа МКСЈ, Орић је у потпуности ослобођен одговорности по свим тачкама оптужнице.

Поред овог поступка пред МКСЈ, вођен је и поступак пред Судом БиХ против Насера Орића и Сабахудина Мухића за убиство ратног заробљеника Митра Савића. Пресудом жалбеног вијећа, од 30. новембра 2018. године, Суд БиХ је правоснажно ослободио Насера Орића и Сабахудина Мухића за наводе оптужбе о убиству Митра Савића због недостатка доказа.⁶¹

⁵⁹ Исто, пар. 657.

⁶⁰ Исто, пар. 658.

⁶¹ Другостепена пресуда Суда БиХ у предмету против Насера Орића и Сабахудина Мухића, број: С1 1 К 014977 18 Кжк, од 30.11.2018. године.